

Bosanci još uvijek trpe posljedice ratnih trauma

Author: [Amina Milić](#)

Piše: Amina Milić iz Sarajeva (TU br. 693, 24. maj 2011.)

Mislim da niko ne može ostati ravnodušan kada se suoči sa pacijentima koji pate od post-traumatskog stresnog poremećaja (PTSP). Nikada neću zaboraviti Sefera Husniju – prvog čovjeka s kojim sam razgovarala pripremajući tekst o ovoj temi za IWPR. Njemu je PTSP dijagnosticiran 2004. godine – skoro deset godina nakon rata u Bosni i Hercegovini. Patnja koju sam vidjela u njegovim očima progonila me je još dugo nakon obavljenog intervjua.

Sjećam se da sam bila potresena i iskreno dirnuta, a opet tako bespomoćna. Željela sam mu pomoći, ali nisam znala kako.

Imala sam samo četiri godine kada je počeo rat u BiH i premalena da bih upamtila sve strahote rata, ali znam da onima koji ga se sjećaju nije lako prevazići uspomene na strašne događaje iz tog vremena.

Prema zvaničnim podacima, oko deset posto stanovnika BiH pati od PTSP-a, iako udruženja koja pružaju pomoć oboljelima tvrde da je njihov broj i do pet puta veći.

Danas ovi ljudi imaju jako težak život - bore se sa nezaposlenošću i predrasudama, i često ne vide izlaz iz situacije u kojoj se nalaze. Neki od njih su zbog toga izvršili i samoubistvo.

Moram priznati da mi nije bilo lako raditi na ovoj priči. Nisam znala kako da oboljele od PTSP-a ispitujem o njihovoj prošlosti, a da pri tome ne evociram bolne uspomene. Nisam čak bila uvjerena ni da je prihvatljivo sagovornike navesti na to da ponovo preživljavaju svoje traume.

Husnija iz Sarajeva je bio prvi oboljeli od PTSP-a s kojim sam razgovarala dok sam pripremala tekst o ljudima iz BiH koji pate od ovog poremećaja.

Iako mi je na samom početku razgovora rekao da ne voli puno pričati, na kraju se ipak otvorio i iskreno progovorio o problemima sa kojima se svakodnevno suočava.

Čak mi je i zahvalio – meni, običnoj novinarki – na tome što sam mu pružila mogućnost da otvoreno porazgovara sa nekim ko želi da sasluša njegove probleme. Vidno uznemiren, rekao mi je i da često razmišlja o samoubistvu, jer mu život nema smisla, ali da ga jedino vjera u Boga sprječava da to i učini.

Iako sam očekivala da ću u pripremanju ove priče naići na brojne prepreke, to se nije desilo. Mislila sam i da će, zbog stigme koja prati njihovo oboljenje, ljudi nerado govoriti o PTSP-u. Međutim, svi moji sagovornici su spremno odgovarali na pitanja, čak i na ona koja su im sigurno bila vrlo mučna.

Bila sam iskreno impresionirana činjenicom da su oboljeli od PTSP-a pokazali spremnost da podijele svoje lične probleme sa mnom, potpunim strancem, i to samo zato što vjeruju da im bolje razumevanje onih koji se bore sa ovom bolešću može pomoći da vode normalniji život.

Osim toga, prije nego što sam počela raditi na ovoj priči nisam znala koliko podrška izvana znači ljudima koji pate od PTSP-a. Jedan od mojih sagovornika rekao mi je da mu samo sedmična okupljanja oboljelih, u kojima i on učestvuje, omogućavaju da funkcioniše; da ga potiču na druženje s drugim ljudima i sprječavaju da se povuče u sebe i postane depresivan.

Bila mi je jako teško slušati kako taj čovjek, koji je u ratu prošao kroz pakao, ne može naći posao zbog toga što niko ne želi zaposliti ljude koji pate od PTSP-a.

S druge strane, ohrabrilo me to što sam saznala da u zemlji postoji veliki broj udruženja oboljelih od PTSP-a, koja tim ljudima pomažu da se osjećaju manje izolirano i pruža im priliku da podijele svoje probleme sa drugima, kao i da se druže.

Mnoga od tih udruženja tvrde da država ne čini dovoljno kako bi pomogla onima koji pate od PTSP-a. Iako pacijenti iz svih krajeva zemlje mogu zatražiti pomoć u nekoj od brojnih psihijatrijskih klinika i centara za mentalno zdravlje, problem je u tome što oni često nisu u mogućnosti da sebi priušte skupe lijekove koji su im potrebni da bi se bolje osjećali.

Troškove liječenja samo djelimično pokriva njihovo zdravstveno osiguranje, a pošto su mnogi od njih nezaposleni, nemaju dovoljno novca da pokriju sve troškove. To se onda pretvara u začarani krug: jer, ako ne dobiju odgovarajuće lijekove, oni ne mogu normalno funkcionirati, niti raditi.

Za ovaj problem sam se zainteresirala najviše zbog toga što se u BiH PTSP spominje skoro uvijek u negativnom kontekstu, i što postoji mnogo predrasuda o ljudima koji pate od ovog poremećaja. Rad na ovoj priči omogućio mi je da shvatim koliko je važno da se javnost u BiH upozna sa ovom sindromom i prihvati činjenicu da ljudi koji pate od njega nisu ludi, kao što se inače često misli.

Važno je naglasiti i to da ljudi koji pate od PTSP-a – ako su pod ljekarskim nadzorom i imaju odgovarajuću njegu – mogu voditi potpuno normalan život, te da ne predstavljaju nikakvu opasnost za društvo.

Uvjerenam sam u to da rad na pričama poput ove može pozitivno uticati na oboljele od PTSP-a, da im može pružiti nadu u to da će se njihova situacija popraviti, te da će društvo shvatiti njihove probleme i riješiti ih na odgovarajući način.

Amina Milić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Topic: Conflict

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosanci-jo%C5%A1-uvijek-trpe-posljedice-ratnih>